

Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētās nodaļas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai — ES stratēģija dalībvalstu atbalstam alkohola radītā kaitējuma mazināšanai”

COM (2006) 625 galīgā redakcija

(2007/C 175/19)

Komisija 2006. gada 24. oktobrī saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par augstāk minēto tematu.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2007. gada 2. maijā. Ziņotāja — *van Turnhout* kdze, līdzziņotājs — *Janson* kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 436. plenārajā sesijā, kas notika 2007. gada 30. un 31. maijā (30. maija sēdē), ar 96 balsīm par, 14 balsīm pret un 6 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Kopsavilkums

1.1 Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu “ES stratēģija dalībvalstu atbalstam alkohola radītā kaitējuma mazināšanai”. EESK tomēr izsaka nožēlu par to, ka paziņojumā trūkst “visaptverošas stratēģijas”, kuru sagatavot Padome aicināja savos 2001. gada 5. jūnija secinājumos.

1.2 Šis atzinums pievēršas sabiedrības veselības aizsardzības aspektam saistībā ar alkohola radītā kaitējuma mazināšanu: kaitīgs un bīstams alkohola patēriņš un alkohola lietošana nepilngadīgo vidū.

1.3 EESK vēlētos, lai Komisija saskaņā ar ietekmes novērtējumu sniegtu vispusīgāku un pārskatāmāku analīzi par visām attiecīgajām ES politikas jomām un par problēmām, ar kurām dažas dalībvalstis saskaras, īstenojot kvalitatīvu sabiedrības veselības politiku attiecībā uz alkoholu atbilstoši ES tirgus noteikumiem.

1.4 EESK aicina Komisiju, ievērojot tai Līgumā noteiktos pienākumus, īstenot spēcīgu vadību, aktīvi atbalstot dalībvalstis to centienos nodrošināt augstu veselības aizsardzības līmeni, samazinot alkohola radīto kaitējumu, un nodrošināt, lai Kopienas pasākumi papildinātu valstu politikas.

1.5 EESK atzīst, ka Eiropā pastāv atšķirīgas alkohola lietošanas kultūras. Šis atšķirības būtu jāņem vērā, ierosinot dažādas iniciatīvas un pasākumus.

1.6 EESK atzinīgi vērtē vienotas pierādījumu bāzes izveidi, tostarp — datu vākšanas standartizētas definīcijas, kas nodrošinās ES spēcīgu pievienotās vērtības dimensiju. Komiteja izsaka

nožēlu par to, ka lielākajā daļā noteikto prioritāro jomu nav paredzēti konkrēti mērķi ar skaidri noteiktiem uzdevumiem un termiņiem.

1.7 EESK izsaka nožēlu, ka Komisijas paziņojumā nav norādes uz to, ka viens no alkohola radītā kaitējuma iemesliem ir alkohola psihotropās īpašības un toksiskums tā pārmērīgas lietošanas gadījumā, kā arī tas, ka alkohols dažiem cilvēkiem izraisa atkarību.

1.8 EESK atbalsta bērnu tiesības un uzskata, ka bērniem, ņemot vērā viņu neaizsargātību un specifiskās vajadzības, ir vajadzīgi īpaši aizsardzības pasākumi un rūpes, ieskaitot atbilstošu tiesisko aizsardzību. EESK iesaka attiecībā uz stratēģiju vadīties no definīcijas, ka saskaņā ar ANO Konvenciju par bērna tiesībām par bērniem uzskatāmas visas personas vecumā līdz astoņpadsmit gadiem.

1.9 EESK aicina kā īpašu mērķi attiecībā uz bērnu aizsardzību noteikt to, ka jāsamazina alkohola produktu, reklāmas un tirdzniecības veicināšanas akciju ietekme uz bērniem.

1.10 EESK aicina Komisiju pievērsties alkohola izraisīta kaitējuma ietekmei uz ekonomiku. Negatīvās sekas ir pretrunā Lisabonas stratēģijas mērķiem un mazina tās ietekmi uz darbavietu radīšanu un sociālo jomu, kā arī ekonomiku.

1.11 EESK atzinīgi vērtē foruma “Alkohols un veselība” izveidošanu, kas var kalpot kā lietderīga platforma visu ieinteresēto pušu dialogam un virzīt uz konkrētu rīcību alkohola radītā kaitējuma mazināšanai. EESK atzinīgi vērtētu iespēju piedalīties minētajā alkohola problēmām veltītajā forumā novērotājas statusā.

1.12 EESK aicina izglītošanas un izpratnes veidošanas iniciatīvas īstenot tādas vispārējas integrētas stratēģijas ietvaros, kuras mērķis ir alkohola radītā kaitējuma mazināšana.

1.13 EESK izsaka bažas par satraucošu neatbilstību starp izpētes pierādījumu bāzi efektīviem alkohola radītā kaitējuma mazināšanas pasākumiem un to, kas tiek ierosināti kā Kopienas pasākumi. Paziņojumā tiek bieži nosaukta informācija un izglītība kā ieteicamie pasākumi. Izpētes procesā gūtie pierādījumi tomēr liecina par to, ka šādiem pasākumiem ir visai zema efektivitāte alkohola radītā kaitējuma mazināšanā.

2. Pamatojums

2.1 Eiropas Savienības kompetencē un tās pienākums ir risināt sabiedrības veselības problēmas saistībā ar alkohola kaitīgu un bīstamu patēriņu. EK līguma 152. panta 1. punkts ⁽¹⁾ paredz, ka, nosakot un īstenojot visu Kopienas politiku un darbības, ir jānodrošina augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis. Tas nosaka arī, ka Kopienas rīcība papildina dalībvalstu politiku un ir vērsta uz to, lai uzlabotu iedzīvotāju veselību, veiktu slimību profilaksi un novērstu draudus cilvēku veselībai.

2.2 Padome 2001. gadā pieņēma ieteikumu par alkohola lietošanas radīto kaitējumu jauniešu, jo īpaši bērnu un pusaudžu, vidū ⁽²⁾, ar ko aicināja Komisiju sekot notikumiem un veiktajiem pasākumiem, novērtēt un uzraudzīt tos un ziņot par to, vai ir vajadzīgi turpmāki pasākumi.

2.3 Lai papildinātu valstu politikas, Padome 2001. gada 5. jūnija secinājumos aicināja Komisiju nākt klajā ar priekšlikumiem par visaptverošu Kopienas stratēģiju, kuras mērķis ir mazināt alkohola radīto kaitējumu. Padome 2004. gada jūnijā atkārtoti minēto aicinājumu ⁽³⁾.

3. Vispārējas piezīmes

3.1 Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu "ES stratēģija dalībvalstu atbalstam alkohola radītā kaitējuma mazināšanai" ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Eiropas Kopienas dibināšanas līgums:
<http://europa.eu.int/eur-lex/en/treaties/selected/livre235.html>.

⁽²⁾ Padomes 2001. gada 5. jūnija ieteikums (2001/458/EK). Pilns ziņojuma teksts publicēts šādā tīmekļa vietnē:
<http://ec.europa.eu/comm/health>.

⁽³⁾ Padomes 2001. un 2004. gada secinājumi Eiropas Jaunatnes pakts,
http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/80729.pdf.

⁽⁴⁾ "Komisijas paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai — ES stratēģija dalībvalstu atbalstam alkohola radītā kaitējuma mazināšanai" (COM (2006) 625 galīgā redakcija). Minēto paziņojumu papildina divi Komisijas pasūtīti visaptveroši ziņojumi: P. Anderson and A. Baumberg, *Alcohol in Europe: A Public Health Perspective*, St. Ives: Cambridgeshire: Institute of Alcohol Studies, 2006 (http://ec.europa.eu/health-eu/news_alcoholineurope_en.htm) ("Alkohols Eiropā — sabiedrības veselības aspekts") un alkohola izraisīto seku ietekmes uz ES ekonomikas attīstību detalizēta analīze, kas izstrādāta atbilstīgi ietekmes novērtēšanas procedūrai (http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/alcohol/documents/alcohol_com_625_a1_en.pdf) — "RAND Report".

3.1.1 Komisijas un sociālo vai veselības organizāciju izveidotajā statistikā skaidri parādās lielās atšķirības, kas pastāv dalībvalstīs gan attiecībā uz alkohola patērēto daudzumu, gan alkoholisma veidiem, kā arī attiecībā uz tā kaitīgumu veselībai un bīstamību sabiedrībai. Ņemot vērā iepriekš minēto, EESK uzskata, ka "Kopienas pasākumi", kas veicami "ievērojot dalībvalstu kompetences", būtu drīzāk jāsaprot kā "kopējas vadlīnijas", kuru pamatā ir savstarpēji atzīta koncepcija ar mērķi samazināt alkohola radīto kaitējumu visos tā izpausmes veidos. Šādu kopējo vadlīniju ietvaros katrai dalībvalstij būtu jānosaka veicamo pasākumu veidi, metodes un intensitāte.

3.2 EESK tomēr izsaka nožēlu par to, ka paziņojumā trūkst "visaptverošas stratēģijas", kas tika pieprasīta Padomes secinājumos, neraugoties uz ilgstošo izstrādāšanas procesu, pierādījumiem par alkohola lietošanas radītajām problēmām ES mērogā un to ietekmi uz iedzīvotāju veselību, sociālo drošību un ekonomisko labklājību.

3.3 Padome aicināja Komisiju nākt klajā ar Kopienas pasākumu priekšlikumiem visās attiecīgajās politikas jomās, lai nodrošinātu augstu veselības aizsardzības līmeni. Attiecīgās politikas jomas ietver akcīzes nodokļus, transportu, reklāmu, tirdzniecību, sponsorēšanu, patērētāju aizsardzību un pētniecību, vienlaikus respektējot dalībvalstu kompetenci.

3.4 EESK piekrīt atziņai, ka kaitīgs un bīstams alkohola patēriņš ES ir viens no galvenajiem pāragras nāves un neārstējamu slimību cēloņiem, jo attiecībā uz daudziem alkohola izraisītiem stāvokļiem nav iespējamas tāds alkohola maksimālās devas ierobežojums, kas būtu "drošs" ⁽⁵⁾.

3.5 EESK izsaka nožēlu, ka Komisijas paziņojumā nav norādes uz to, ka viens no alkohola radītā kaitējuma iemesliem ir alkohola psihotropās īpašības un toksiskums tā pārmērīgas lietošanas gadījumā, kā arī tas, ka alkohols dažiem cilvēkiem izraisa atkarību. Tas liek vilties, ņemot vērā, ka minēto stratēģiju ir izvirzījis Komisijas Sabiedrības veselības aizsardzības direktorāts, kura rīcībā ir plaša medicīniskās informācijas un zināšanu bāze.

3.6 EESK piekrīt atziņai, ka kaitīgs un bīstams alkohola patēriņš negatīvi ietekmē ne vien alkohola lietotājus, bet arī apkārtējos cilvēkus, īpaši saistībā ar negadījumiem, traumatismu un vardarbību. EESK atzīst, ka visneaizsargātākā riska grupa ir bērni un ka citās nelabvēlīgās grupās ietilpst cilvēki, kuriem ir mācību vielas apguves grūtības, garīgās veselības problēmas, kā arī personas ar alkohola un citu apreibinošu vielu atkarību.

⁽⁵⁾ *Alcohol in Europe: A Public Health Perspective* ("Alkohols Eiropā — sabiedrības veselības aspekts").

3.7 Vardarbība ģimenē ir nopietna problēma daudzās valstīs⁽⁶⁾. EESK aicina pievērst īpašu uzmanību minētajai problēmai, jo pastāv cieša saikne starp vardarbību ģimenē un alkohola pārmērīgu lietošanu⁽⁷⁾. Kaut arī vardarbība ģimenē var notikt arī bez alkohola lietošanas, alkohola pārmērīga lietošana dažus cilvēkus zināmos apstākļos rosina uz vardarbību. Alkohola pārmērīgas lietošanas dēļ vardarbība var notikt biežāk un tā var būt smagāka. Ārstējot no alkohola atkarīgos gūta atziņa, ka, samazinoties atkarībai, samazinās arī vardarbība starp intīmo attiecību partneriem. Alkohola pārmērīga patēriņa ierobežošana nāk par labu ne tikai vardarbības upuriem un vaininiekiem, bet arī šādās ģimenēs dzīvojošiem bērniem.

3.8 Eiropas liktenis ir atkarīgs no veselīgiem un produktīviem iedzīvotājiem. EESK izsaka nopietnas bažas par to, ka ir palielinājusies saslimstība jauniešu vidū saistībā ar alkohola kaitīgu un bīstamu patēriņu⁽⁸⁾.

3.9 Kaut gan Eiropā joprojām pastāv atšķirīgas alkohola lietošanas kultūras, ir vērojama alkohola lietošanas paradumu konverģence jauniešu un bērnu vidū. EESK izsaka bažas par to, ka daudzās dalībvalstīs pēdējo desmit gadu laikā jauniešu un bērnu vidū ir palielinājusies alkohola lietošana kaitīgā un bīstamā veidā, īpaši epizodiska pārmērīga alkohola lietošana, kas pazīstama kā "ar uzdzīvi saistīta alkohola lietošana". Tas, ka sabiedrība pieņem dzīvesveidu, kas saistīts ar pastāvīgu alkohola lietošanu, veicina minēto kaitīgo alkohola patēriņu,

3.10 EESK aicina Komisiju atzīt, ka regulāri mērenie alkohola lietotāji, kuri periodiski lieto alkoholu kaitīgā veidā, veicina ar alkohola lietošanu saistīto būtisko kaitējumu, piemēram, vadot transportlīdzekļus pēc alkohola lietošanas, alkohola lietošanas rezultātā veicot vardarbību sabiedriskās vietās, pārmērīgi lietojot alkoholu sporta pasākumos u.c. Šādas epizodiska rakstura alkohola lietošanas norises mērenu alkohola lietotāju vidū var izraisīt nozīmīgas sabiedrības veselības un sabiedriskās drošības problēmas⁽⁹⁾.

3.11 Stratēģijā tiek vērsta uzmanība uz ES kompetenci sabiedrības veselības aizsardzības jomā papildināt attiecīgās dalībvalstu politikas saskaņā ar Līgumu. Tajā ir arī norādīts, ka Eiropas Kopienų Tiesa vairākkārt ir apstiprinājusi, ka alkohola radītā kaitējuma apkarošana ir svarīgs un pamatots sabiedrības veselības aizsardzības mērķis, veicot tādas pasākumus, kas atzīti par piemērotiem un atbilst subsidiaritātes principam.

⁽⁶⁾ 16.03.2006. EESK atzinums par tematu "Vardarbība pret sievietēm ģimenē" (OV C 110, 9.5.2006.) un 14.12.2006. EESK atzinums par tematu "Bērni — vardarbības ģimenē netieši upuri" (OV C 325, 30.12.2006.). Ziņotāja: *Heinisch* kdze.

⁽⁷⁾ *Alcohol in Europe: A Public Health Perspective* ("Alkohols Eiropā — sabiedrības veselības aspekts").

⁽⁸⁾ *Alcohol-related harm in Europe — Key data, October 2006, Brussels, MEMO/06/397, 24 October 2006* ("Alkohola izraisīts kaitējums Eiropā — būtiskākie dati"). Avots: *Global Burden of Disease Project* (Rehm et al 2004).

⁽⁹⁾ *Alcohol in Europe: A Public Health Perspective* ("Alkohols Eiropā — sabiedrības veselības aspekts").

3.12 Ņemot vērā iepriekš minēto, EESK vēlētos sagaidīt no Komisijas vispusīgāku un pārskatāmāku analīzi par visām attiecīgajām ES politikas jomām.

3.13 Komisijas veiktajā ietekmes novērtējumā tika apzinātas visas attiecīgās politikas jomas un problēmas, ar kurām dažas dalībvalstis saskaras, lai nodrošinātu kvalitatīvu sabiedrības veselības aizsardzības politiku saistībā ar alkohola politiku, ko rada tādas pārrobežu darbības kā, piemēram, pārrobežu privātais imports un pārrobežu reklāmas akcijas. Alkohola radītā kaitējuma mazināšanas stratēģija tomēr nesniedz nekādus minētās problēmas risinājumus.

4. Pārskats par kaitīgo ietekmi

4.1 Pasaules mērogā Eiropas Savienība ir reģions, kurā alkohols tiek patērēts visvairāk — 11 litru tīra spirta gadā uz vienu iedzīvotāju⁽¹⁰⁾. Kaut gan kopējam patēriņam ir tendence samazināties, ir vērojama arī tendence uz kaitīgākiem alkohola lietošanas modeļiem.

4.2 Ņemot vērā, ka vairums patērētāju pret alkohola lietošanu izturas ar vajadzīgo atbildības sajūtu, EESK pauž bažas par iespēju, ka 55 milj. pieaugušo ES (15 % pieaugušo iedzīvotāju) alkoholu regulāri lieto kaitīgos daudzumos⁽¹¹⁾. Alkohola kaitīgs patēriņš ir cēlonis aptuveni 195 000 nāves gadījumu ES ik gadu saistībā ar negadījumiem, saslimstību ar aknu slimību, vēzi u.c. Alkohola kaitīgs patēriņš ir trešais izplatītākais pāragras nāves un saslimstības cēlonis ES⁽¹²⁾.

4.3 Alkohola kaitīgs patēriņš skar arī tautsaimniecību, jo pieaug veselības aprūpes un sociālās izmaksas un samazinās produktivitāte. Ar alkohola lietošanu saistītais kaitējums ES tautsaimniecībai 2003. gadā tiek lēsts 125 milj. *euro* apmērā, kas līdzinās 1,3 % no IKP — tie ir izdevumi, kas rodas noziegumu, ceļu satiksmes negadījumu, priekšlaicīgas nāves dēļ, kā arī saistībā ar slimību ārstēšanu un profilaktiskiem pasākumiem⁽¹³⁾.

5. Prioritārās jomas

5.1 EESK izsaka nožēlu par to, ka attiecībā uz **četrām** no piecām prioritārajām jomām paziņojumā nav iekļauti konkrēti mērķi ar skaidri definētiem uzdevumiem un termiņiem.

⁽¹⁰⁾ Turpat.

⁽¹¹⁾ Vīrieši — vairāk nekā 40 g alkohola, t.i., 4 dzērieni dienā un sievietes — vairāk nekā 20 g alkohola, t.i., 2 dzērieni dienā.

⁽¹²⁾ *Alcohol-related harm in Europe — Key data, October 2006, Brussels, MEMO/06/397, 24 October 2006* ("Alkohola izraisīts kaitējums Eiropā — būtiskākie dati"). Avots: *Global Burden of Disease Project* (Rehm et al 2004).

⁽¹³⁾ Turpat.

Bērnu aizsardzība

5.2 Bērni ir īpaši neaizsargāti pret alkohola lietošanas radītajām problēmām. Tiek lēsts, ka 5 līdz 9 milj. bērnu ģimenēs cieš alkohola lietošanas rezultātā, alkohola lietošana ir cēlonis 16 % vardarbības un nevērības pret bērniem gadījumos, un aptuveni 60 000 priekšlaicīgu dzemdību gadījumu ir saistīti ar alkohola lietošanu ⁽¹⁴⁾.

5.3 Komisija atzīst bērnu tiesības un atbalsta rīcību, kas vajadzīga, lai pievērstos viņu pamatvajadzībām. Komisija bērnu tiesības ir noteikusi par vienu no galvenajām prioritātēm un ir norādījusi, ka bērniem ir tiesības uz efektīvu aizsardzību kā pret ekonomisku, tā arī pret jebkura cita veida izmantošanu ⁽¹⁵⁾.

5.4 EESK ir stingri iestājusies par bērnu tiesībām un uzskata, ka bērniem, ņemot vērā viņu neaizsargātību un specifiskās vajadzības, ir vajadzīgi īpaši aizsardzības pasākumi un rūpes, ieskaitot atbilstošu tiesisko aizsardzību. EESK ir atzinusi arī ģimenes nozīmi, jo īpaši vecāku lomu, kā arī to, ka dalībvalstīm ir jāatbalsta vecāki bērna audzināšanas pienākuma izpildē ⁽¹⁶⁾.

5.5 EESK atzīst, ka bērnu pakļaušana alkohola radītajam kaitējumam var radīt nopietnas negatīvas sekas, tostarp nevērību pret bērniem, nabadzību, sociālo atstumtību, bērnu izmantošanu, vardarbību pret bērniem, kas var ietekmēt viņu veselību, izglītību un pašreizējo un turpmāko labklājību.

5.6 EESK aicina bērnu aizsardzību pret alkohola radīto kaitējumu iekļaut ierosinātās *ES Bērnu tiesību stratēģijas* īpašajos mērķos, nosakot prioritātes, kā arī apspriežot minēto stratēģiju.

5.7 EESK iesaka ES stratēģijā attiecībā uz alkoholu pieņemt definīciju, ka par bērniem uzskatāmas visas personas vecumā līdz astoņpadsmit gadiem, kā noteikts ANO Bērnu tiesību konvencijā un atzīts arī paziņojumā "Ceļā uz ES stratēģiju par bērnu tiesībām".

5.8 EESK aicina Komisiju veicināt pasākumus pašvaldībās, ņemot vērā izpētē gūto datu kopumu, kas apliecina šādu pasākumu nozīmīgumu, lai samazinātu alkohola lietošanu nepilngadīgo vidū, kā arī mazinātu alkohola lietošanas radīto kaitējumu. Pašvaldību efektīvu rīcību raksturo šādi elementi: politikas izstrādāšana un īstenošana vietējā mērogā ar informācijas un izglītības starpniecību un visas attiecīgo ieinteresēto pušu iesaistīšana ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁴⁾ *Alcohol in Europe: A Public Health Perspective* ("Alkohols Eiropā — sabiedrības veselības aspekts").

⁽¹⁵⁾ Komisijas paziņojums "Ceļā uz ES stratēģiju par bērnu tiesībām", COM (2006) 367 galīgā redakcija.

⁽¹⁶⁾ EESK 13.12.2006 atzinums par tematu "Ceļā uz ES stratēģiju par bērnu tiesībām" (OV C 325, 30.12.2006.). Ziņotāja: van Turnhout kdze.

⁽¹⁷⁾ *Alcohol in Europe: A Public Health Perspective* ("Alkohols Eiropā — sabiedrības veselības aspekts").

5.9 EESK aicina Komisiju ņemt vērā PVO Eiropas hartu par alkoholu ⁽¹⁸⁾, ko visas ES dalībvalstis pieņēma 1995. gadā, un jo īpaši ētisko principu, ka visiem bērniem un jauniešiem ir tiesības augt tādā vidē, kas ir aizsargāta pret alkohola lietošanas negatīvajām sekām un, ciktāl iespējams, no alkoholisko dzērienu reklāmas.

5.10 ES Padomes ieteikumā dalībvalstis tiek aicinātas izveidot efektīvus mehānismus reklāmas, tirdzniecības un izplatīšanas jomā un nodrošināt, lai alkohola produkti netiktu noformēti vai reklamēti tā, ka tie varētu piesaistīt bērnus un jauniešus. Šajā aspektā EESK vērs uzmanību uz Eiropā pastāvošajām gāzēto alkoholisko dzērienu (*alcopops*) lietošanas tendencēm nepilngadīgo vidū.

5.11 Aizvien pieaugoša "ar uzdzīvi saistītas alkohola lietošanas" tendence un alkohola lietošana bērnu vidū daudzās valstīs liecina par to, ka pašreizēja politika nesniedz vēlamus rezultātus. Savā paziņojumā Komisija atzīst, ka ir nepieciešami papildu pasākumi, lai ierobežotu alkohola lietošanu nepilngadīgo vidū un kaitīgus alkohola patēriņa veidus jauniešu vidū.

5.12 EESK aicina kā īpašu mērķi bērnu aizsardzības uzlabošanai noteikt to, ka jāsamazina bērnu pakļaušana alkohola produktiem, reklāmas un tirdzniecības veicināšanas akciju iedarbībai.

5.13 EESK atzinīgi vērtē paziņojumā pausto apņēmību no alkoholisko dzērienu ķēdē iesaistīto personu puses vēl aktīvāk īstenot attiecīgus pasākumus regulācijas un pašregulācijas jomā. Alkohola industrijā iesaistītajiem uzņēmējiem ir svarīgs uzdevums — viņiem jānodrošina tas, ka šos produktus ražojot, pārdodot un reklamējot netiktu aizmirsts par atbildību, šādi mazinot alkohola radīto kaitējumu.

5.14 EESK uzskata, ka jauniešu aizsardzības nolūkā dalībvalstīm būtu jāsauglabā elastība to nodokļu piemērošanā, kas vērsti uz noteiktu alkoholisko dzērienu, piemēram, gāzēto alkoholisko dzērienu (*alcopops*) ⁽¹⁹⁾, kuri ir jo īpaši populāri jauniešu vidū, ierobežošanu.

Alkohola lietošanas rezultātā izraisītu ceļu satiksmes negadījumu daudzuma samazināšana

5.15 EESK atbalsta konkrēto mērķi — uz pusi, t.i., no 50 000 cilvēku uz 25 000 cilvēku — samazināt uz Eiropas ceļiem bojāgājušo cilvēku skaitu (laikā no 2000. gada līdz 2010. gadam) ⁽²⁰⁾. Alkohola iesaistītu ceļu satiksmes negadījumu dēļ var rasties arī ilglaicīga invaliditāte.

⁽¹⁸⁾ *World Health Organisation European Charter on Alcohol*, Copenhagen: World Health Organisation, Regional Office for Europe, 1995.

⁽¹⁹⁾ Gāzētie alkoholiskie dzērieni (*alcopops*) ir plašsaziņas līdzekļos lietots apzīmējums tādiem alkoholiskajiem dzērieniem, kas atgādina bezalkoholiskos dzērienus vai limonādi. (<http://en.wikipedia.org/wiki/Alcopop>).

⁽²⁰⁾ EESK atzinums par tematu "Eiropas ceļu satiksmes drošības politika un profesionāli autovadītāji" (TEN/290). Ziņotājs: Etty kgs.

5.16 EESK piekrīt tam, ka biežas un sistemātiskas transportlīdzekļa vadītāja izlases veida pārbaudes ar alkometru ieviešanai un īstenošanai ir svarīga nozīme alkohola lietošanas rezultātā izraisītu ceļu satiksmes negadījumu daudzuma samazināšanā, savukārt izglītošanas un informēšanas kampaņas ietilpst atbalsta stratēģijā, nevis nodrošina vajadzīgo efektivitāti alkohola lietošanas rezultātā izraisītos ceļu satiksmes negadījumos cietušo skaita samazināšanā⁽²¹⁾. Atbilstīgi ES Rekomendācijai par satiksmes drošību uz autoceļiem⁽²²⁾ EESK ierosina noteikt, ka nepieredzējušiem transportlīdzekļa vadītājiem un tādiem vadītājiem, kas veic komerciālus pārvadājumus, pieļaujamā alkohola koncentrācija asinīs ir 0,5 mg/ml vai mazāk. Stingrāka likumdošana attiecībā uz pieļaujamo alkohola koncentrāciju transportlīdzekļu vadītāju asinīs jāpapildina ar efektīvu uzraudzību un izpildes nodrošināšanu.

Novērst alkohola radīto kaitējumu pieaugušo vidū un mazināt tā negatīvo ietekmi darba vietā

5.17 EESK aicina Komisiju pievērsties alkohola izraisītā kaitējuma ietekmei uz ekonomiku. Negatīvās sekas ir pretrunā Lisabonas stratēģijas mērķiem un ietekmē darbavietu radīšanu un sociālo jomu, kā arī ekonomiku.

5.18 EESK atzīst, ka vajadzīgs efektīvāks regulējums attiecībā uz alkohola pieejamību, pārdošanu un reklamēšanu, piemēram, tirdzniecības vietu darba laiki, piedāvājumi "pērc divus dzērienus, maksā par vienu" un vecuma ierobežojumi. EESK uzskata, ka pašregulācija nav piemērota metode.

5.19 Darbavieta ir vide, kurā alkohols var izraisīt kaitējumu ne vien pašam individam, bet arī trešām personām. Alkohola izraisīts kaitējums jānovērš arī darbavietā atbilstīgi veselības aizsardzības un drošības noteikumiem, kas pirmām kārtām ir darba devēja kompetencē. Īstenojot politikas, kas vērstas pret alkohola lietošanu darbavietā, būtu iespējams samazināt ar alkohola lietošanu saistītu negadījumu un darba kavējumu skaitu un palielināt strādājošo darba spējas⁽²³⁾.

5.20 EESK aicina darba devējus, arodbiedrības, vietējās pašvaldības un citas attiecīgās iestādes pievērst lielāku uzmanību minētajai problēmai un sadarboties, lai darbavietās mazinātu alkohola izraisītu kaitējumu. Dalībvalstīs ir piemēri ciešai un ilglaicīgai sadarbībai starp sociālajiem partneriem ar mērķi izveidot no alkohola brīvas darba vietas⁽²⁴⁾.

Informēšana, izglītošana un izpratnes veicināšana

5.21 EESK atzinīgi vērtē Komisijas atziņu, ka viens no galvenajiem informēšanas un izglītošanas mērķiem ir mobilizēt sabiedrības atbalstu efektīviem iejaukšanās pasākumiem saistībā

⁽²¹⁾ *Alcohol in Europe: A Public Health Perspective* ("Alkohols Eiropā — sabiedrības veselības aspekts").

⁽²²⁾ Komisijas 2004. gada 6. aprīļa Rekomendācija par tiesību aktu izpildi satiksmes drošības jomā uz autoceļiem, OV L 111, 17.4.2004.

⁽²³⁾ *Alcohol in Europe: A Public Health Perspective* ("Alkohols Eiropā — sabiedrības veselības aspekts").

⁽²⁴⁾ Skat., piemēram, www.alna.se.

ar iepriekš minēto problēmu. Otrs svarīgs uzdevums, kā norāda Komisija, ir sniegt uzticamu un aktuālu informāciju par alkohola ietekmi uz veselību un jo īpaši par riskiem un sekām saistībā ar kaitīgu un bīstamu alkohola patēriņu.

5.22 EESK aicina izglītošanas un izpratnes veidošanas iniciatīvas īstenot vispārējas integrētas stratēģijas ietvaros. Jāizglīto ne tikai jaunieši, bet gan jāvadās no atziņas, ka kaitīgs alkohola patēriņš ir sastopams visās vecuma grupās. Ar šādām iniciatīvām būtu jāveicina tas, ka jaunieši izvēlas veselīgu dzīvesveidu, un jāklieidē plašsaziņas līdzekļos bieži popularizēti iluzori priekšstati par alkoholu un tā pārmērīga patēriņa padarīšanu par normu.

Vienota datu bāze

5.23 EESK atzinīgi vērtē to, ka Komisija ir izveidojusi un uztur vienotu datu bāzi nolūkā izstrādāt datu par alkohola patēriņu un tā lietošanas kaitīgo seku standartizētas definīcijas, ņemot vērā atšķirības starp dzimumiem, vecuma grupām un sociālajām grupām. EESK atzinīgi vērtē arī paziņojumā sniegto alkohola politikas ietekmes un iniciatīvu novērtējumu. EESK aicina izstrādāt konkrētus rādītājus, pēc kuriem varētu vērtēt panākto progresu alkohola radītā kaitējuma mazināšanā Eiropā. Ierosinātie pasākumi minētajā jomā nodrošina ES spēcīgu pievienotās vērtības dimensiju.

6. Dalībvalstu rīcības iezīmēšana

6.1 Ņemot vērā, ka Komisija saistībā ar minētās stratēģijas izstrādāšanu ir pasūtījusi vispusīgu ziņojumu par pašreizējo stāvokli, kurā iekļauti izpētē iegūtie dati efektīviem pasākumiem alkohola radītā kaitējuma mazināšanai, ievēribu pelna minēto datu ignorēšana stratēģijā⁽²⁵⁾.

6.2 EESK izsaka bažas par satraucošu neatbilstību starp izpētē iegūtajiem faktiskajiem datiem par efektīviem pasākumiem alkohola radītā kaitējuma mazināšanai un to darbību, kas tiek ierosināta kā Kopienas pasākumi. Komisijas paziņojumā tiek bieži nosaukta informācija un izglītība kā ieteicamie pasākumi alkohola radītā kaitējuma mazināšanai. Tomēr izpētē iegūtie faktiskie dati liecina par to, ka izglītībai un informācijai ir visai zema efektivitāte alkohola radītā kaitējuma mazināšanā.

6.3 EESK atzīmē, ka iekļaujot dalībvalstu īstenotos pasākumus kartogrammā, Komisija ir ignorējusi divas uz faktiskiem datiem balstītas stratēģijas, proti, cenu politiku, nosakot augstus nodokļus par alkohola izstrādājumiem, un alkohola tirgvedības regulēšanu ar normatīvo aktu palīdzību, ko dažas dalībvalstis sekmīgi izmanto alkohola radītā kaitējuma mazināšanai.

⁽²⁵⁾ *Alcohol in Europe: A Public Health Perspective* ("Alkohols Eiropā — sabiedrības veselības aspekts").

7. Pasākumu koordinēšana ES līmenī

7.1 EESK aicina Komisiju, ievērojot tai Līgumā noteiktos pienākumus, īstenot spēcīgu vadību, aktīvi atbalstot dalībvalstis to centienos nodrošināt augstu veselības aizsardzības līmeni, samazinot alkohola radīto kaitējumu, un nodrošināt, lai Kopienas pasākumi papildinātu valstu politikas.

7.2 EESK atzinīgi vērtē Komisijas lomu labākās prakses izplatīšanā starp dalībvalstīm un tās ieguldījumu, saskaņojot ES politikas alkohola radītā kaitējuma mazināšanas jomā.

7.3 EESK atzinīgi vērtē foruma "Alkohols un veselība" izveidošanu, un, ja minētais forums pildīs tam Komisijas paziņojumā noteiktās funkcijas, tas varētu būt lietderīga platforma attiecīgo ieinteresēto pušu dialogam un virzīt uz konkrētu rīcību alkohola radītā kaitējuma mazināšanai. EESK atzinīgi vērtētu iespēju

pedalīties minētajā alkohola problēmām veltītajā forumā novērotājas statusā.

7.4 Izņemot Eiropas mēroga datu bāzes pilnveidošanu, ES stratēģija alkohola jomā lielā mērā ir atkarīga no tā, kā dalībvalstis veic attiecīgos politiskos pasākumus alkohola radītā kaitējuma mazināšanai. ES iekšējā tirgus noteikumi tomēr joprojām radīs problēmas dažām dalībvalstīm un tādējādi palēninās alkohola radītā kaitējuma mazināšanas tempu. EESK izsaka nožēlu par to, ka ES stratēģijā alkohola jomā nav sniegti ieteikumi rīcībai, lai novērstu minētos trūkumus.

7.5 EESK aicina Komisiju ieviest ietekmes uz veselību novērtējumus kā paraugpraksi veicinošus pasākumus augsta aizsardzības līmeņa nodrošināšanai citās Kopienas politikas jomās, tādējādi sekmējot Līgumā paredzēto pienākumu izpildi saskaņā ar 152. pantu.

Briselē, 2007. gada 30. maijā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

PIELIKUMS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumam

Šādi grozījumi saņēma vairāk nekā vienu ceturtdaļu balsu, bet debašu laikā tika noraidīti (Reglamenta 54. panta 3. punkts).

1.1. punkts

Grozīt šādi:

"Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu" ES stratēģija dalībvalstu atbalstam alkohola radītā kaitējuma mazināšanai "un atbalsta Komisijas priekšlikumu izstrādāt kopēju un saskaņotu stratēģiju alkohola pārmērīgas lietošanas kaitīgo seku mazināšanai Eiropā. EESK tomēr izsaka nožēlu par to, ka paziņojumā trūkst" visaptverošas stratēģijas", kuru sagatavot Padome aicināja savos 2001. gada 5. jūnija secinājumos."

Balsojuma rezultāti:

Par: 31

Pret: 67

Atturējās: 6

1.5. punkts

Svītrot:

"EESK izsaka nožēlu, ka Komisijas paziņojumā nav norādes uz to, ka viens no alkohola radītā kaitējuma iemesliem ir alkohola psihotropās īpašības un toksiskums tā pārmērīgas lietošanas gadījumā, kā arī tas, ka alkohols dažiem cilvēkiem izraisa atkarību."

Balsojuma rezultāti:

Par: 29

Pret: 74

Atturējās: 5

1.11. punkts:

Svītrot:

"EESK izsaka bažas par satraucošu neatbilstību starp izpētes pierādījumu bāzi efektīviem alkohola radītā kaitējuma mazināšanas pasākumiem un to, kas tiek ierosināti kā Kopienas pasākumi. Paziņojumā tiek bieži nosaukta informācija un izglītība kā ieteicamie pasākumi. Izpētes procesā gūtie pierādījumi tomēr liecina par to, ka šādiem pasākumiem ir visai zema efektivitāte alkohola radītā kaitējuma mazināšanā."

Balsojuma rezultāti:

Par: 27

Pret: 80

Atturējās: 2

3.5. punkts

Svītrot:

"EESK izsaka nožēlu, ka Komisijas paziņojumā nav norādes uz to, ka viens no alkohola radītā kaitējuma iemesliem ir alkohola psihotropās īpašības un toksiskums tā pārmērīgas lietošanas gadījumā, kā arī tas, ka alkohols dažiem cilvēkiem izraisa atkarību. Tas liek vilties, ņemot vērā, ka minēto stratēģiju ir izvirzījis Komisijas Sabiedrības veselības aizsardzības direktorāts, kura rīcībā ir plaša medicīniskās informācijas un zināšanu bāze."

Balsojuma rezultāti:

Par: 30

Pret: 82

Atturējās: 4

6.2. punkts

Svītrot:

"EESK izsaka bažas par satraucošu neatbilstību starp izpētē iegūtajiem faktiskajiem datiem par efektīviem pasākumiem alkohola radītā kaitējuma mazināšanai un to darbību, kas tiek ierosināta kā Kopienas pasākumi. Komisijas paziņojumā tiek bieži nosaukta informācija un izglītība kā ieteicamie pasākumi alkohola radītā kaitējuma mazināšanai. Tomēr izpētē iegūtie faktiskie dati liecina par to, ka izglītībai un informācijai ir visai zema efektivitāte alkohola radītā kaitējuma mazināšanā."

Balsojuma rezultāti:

Par: 31

Pret: 81

Atturējās: 3

7.4. punkts

Grozīt šādi:

"Izņemot Eiropas mēroga datu bāzes pilnveidošanu, ES stratēģija alkohola jomā lielā mērā ir atkarīga no tā, kā dalībvalstis veic attiecīgos politiskos pasākumus alkohola radītā kaitējuma mazināšanai. ES iekšējā tirgus noteikumi tomēr joprojām radīs problēmas dažām dalībvalstīm un tādejādi palēninās alkohola radītā kaitējuma mazināšanas tempu. EESK izsaka nožēlu par to, ka ES stratēģijā alkohola jomā nav sniegti ieteikumi rīcībai, lai novērstu minētos trūkumus."

Balsojuma rezultāti:

Par: 28

Pret: 83

Atturējās: 4